

Overweging De doop van Jezus – het roer om

Viering 11 januari 2026

Voorgangers: Aafke Halma en Johan Schuiling

Het schrijven van een overweging is voor mij vaak een hernieuwde kennismaking met een bekend bijbelverhaal. Wat vertrouwd lijkt, blijkt bij nader inzien nieuwe lagen te hebben. Zo verging het mij ook met het verhaal van de doop van Jezus. Jarenlang hoorde en las ik dit verhaal als één van de bijzondere momenten uit het begin van Jezus' optreden. Deze keer werd ik echter geraakt door een ander aspect uit het verhaal.

Ik stelde me voor dat ik samen met Johan tussen de omstanders bij de Jordaan stond. We waren gekomen vanwege Johannes de Doper. We luisteren naar zijn woorden en proberen te begrijpen wat hier gebeurt. Hij verkondigt een ongemakkelijke boodschap. Geïnspireerd door de profeet Jesaja roept hij mensen op tot bekering: verandering is nodig om weer dicht bij God te komen. In een tijd van onderdrukking en vernedering vraagt hij mensen, ons kritisch naar zichzelf te kijken. Dat roept heftige reacties op.

Johannes is te vergelijken met hedendaagse stemmen die confronterende waarheden uitspreken, zoals Greta Thunberg of de Amerikaanse bisschop Mariann Edgar Budde, die president Trump bij zijn inauguratie op liefdevolle manier vroeg om menselijkheid te tonen en barmhartig te zijn. Ook zij spreken woorden die schuren, maar die bedoeld zijn om mensen, om ons wakker te schudden en te bewegen tot verandering.

Veel gewone mensen komen naar Johannes toe. Mensen die verlangen naar hoop, troost en een nieuw perspectief. Zij staan open voor zijn boodschap en beseffen dat echte verandering bij henzelf begint. Door zich te laten dopen nemen zij verantwoordelijkheid voor hun leven, willen zij kritisch naar zichzelf kijken. Ze kiezen bewust voor de weg van de Eeuwige: een weg van gerechtigheid en solidariteit.

Tussen hen staan ook Farizeeën en Sadduceeën, vertegenwoordigers van religieuze en politieke machtsstructuren. Zij vertrouwen op wet, traditie en afkomst. Johannes spaart hen niet en noemt hen addergebroed. "Bekering" roept hij, "blijkt niet uit afkomst, maar uit daden. Wie werkelijk nieuw leven wil, moet dat laten zien in zijn manier van leven".

Voor Johannes hangt de komst van het Koninkrijk van God samen met de nabijheid van de Messias. Hij voelt dat deze dichterbij is dan velen denken. Toch houden de religieuze leiders vast aan de status quo. Zij missen het visioen van Gods vrede dat vraagt om openheid, omkeer en het lef om nu al te leven volgens Gods gerechtigheid. In hoeverre is er een vergelijking te trekken met de leiders van vandaag? En wat doen wij met zijn oproep?

Maar kijk.... Er loopt een jonge Galileeër naar voren. Hij vraagt om gedoopt te worden. Johannes aarzelt en zegt dat hij juist door deze man gedoopt zou moeten worden. Maar de man antwoordt: "Laat het nu gebeuren, want zo vervullen wij de gerechtigheid." of zoals in de Bijbel in gewone taal staat: We moeten alles doen wat de Eeuwige van ons vraagt."

De omstanders en wij kijken verbaasd toe. Wie is deze man? Wat weet Johannes dat zij en wij nog niet weten?

Johannes doopt hem. Terwijl de man in het water om de Geest van vuur en licht bidt, daalt de Geest van de Ene neer als een duif. De hemel opent zich en een stem zegt: “Dit is mijn geliefde Zoon, in Hem vind ik mijn vreugde.” De onbekende man blijkt Jezus van Nazareth te zijn en wordt hier geopenbaard als de langverwachte Messias.

Opvallend is dat Jezus zich laat dopen zoals alle anderen: de armen, de verschoppelingen, de stillen in het land. Hij stelt zich niet boven hen, maar gaat met hen het water in. Hij kiest ervoor naast – en zelfs onder – de mensen te staan. Zo vervult Hij de wil van de Eeuwige door partij te kiezen voor wie niet meetellen.

En hier kom ik op het punt waar dit bekende verhaal ineens een nieuwe lading kreeg. Want daar raakt dit verhaal de kern van het evangelie. Want later in Mattheus horen we Jezus zeggen dat wat wij doen voor de minste van onze broeders en zusters, wij dat voor Hem doen. In kleine, eenvoudige daden, een beker water, brood, kleding, onderdak wordt Gods Koninkrijk zichtbaar.

De doop van Jezus markeert het begin van zijn opdracht. Terwijl ik keek naar wat er gebeurde, realiseerde ik mij hoe dit verhaal niet alleen gaat over de eerste verschijning van Jezus als Gods Zoon, maar dat Jezus met zijn doop duidelijk laat zien wat het betekent Gods weg te gaan. Het roer omgooien, omkeren, je verbinden met anderen en ruimte maken voor Gods droom van gerechtigheid. De doop van Jezus is een teken van Gods menswording, solidariteit en zijn blijvende verbondenheid met ons.

De meesten van ons zijn net als ik als kind gedoopt. Later hebben wij ons verbonden aan de Jonge Kerk omdat we ons hier elke zondag opnieuw willen laten inspireren door de boodschap van Jezus; een boodschap van liefde, vreugde, Gods Geest en rechtvaardigheid. Elke week als wij het brood en de wijn delen beamen wij dat wij het roer om willen gooien. Dat wij met Jezus kopje onder willen gaan en bovenkomend, opnieuw achter Hem aan willen gaan om ons in te zetten voor de nederigen, de verdrukten, de armen, de verschoppelingen, voor hen die niet meetellen. Lichtpuntjes te zijn, die door de scheuren van het leven heen schijnen en daar waar mensen worstelen met hun leven, stuk dreigen te lopen, uitzicht te bieden op toekomst en hoop te zaaien. Om zo iets van Gods koninkrijk zichtbaar te maken. Een koninkrijk waar het niet gaat om macht en het recht van de sterke, maar om naastenliefde en recht doen aan mensen.

De kosters hebben dit prachtig verbeeld in de bloemschikking van vandaag. Uitleg. Wij zien dat terug in de bloemschikking gemaakt door José. Een glazen kom met water staat symbool voor het doopwater. De witte roos in de kom staat symbool voor Jezus, die gedoopt wordt. Om de kom liggen rode rozen, die staan voor de mensen met wie Jezus zich verbindt.

Bloemschikking bij de overweging gemaakt door José Moonen

Bronnen:

Viering Dominicus 12-1-2025 – Erik Borgman

Overdenking bij Jezus doop – 10-1-2023 Anne-Mareike Schol-Wetter

Bijbel in 1000 seconden - doopsel van de Heer – A-evangelie